

Gecertificeerd bos en hout: een afgezaagd onderwerp?

— Kees Boon, voorzitter van de Algemene Vereniging Inlands Hout

En, schiet het al een beetje op met het duurzame houtgebruik in Nederland? De vraag is makkelijker gesteld dan beantwoord. Dat blijkt uit de vele enquêtes, berichten van bedrijven, overheden, branches en politiek. Hoe staat het ervoor en welke vragen zijn nog onbeantwoord?

Voordat de houtgebruiker hout met een duurzaamheidscertificaat kan toepassen, moet geregeld zijn dat het bos duurzaam wordt beheerd en dat dat ook nog aantoonbaar is aan het eind de handelsketen, als het hout uiteindelijk bij

de gebruiker komt. Over wat dan duurzaam beheer is bestaan in de wereld verschillende opvattingen met bijbehorende verschillende certificeringssystemen. (Ik ga hier maar even voorbij aan de opvatting dat het in West-Europa cq. in Nederland helemaal niet nodig is om te certificeren omdat 'we' het bosbeheer hier al honderden jaren op een duurzame grondslag voeren.) In een poging om voor de Nederlandse overheid te pogen eenheid te krijgen in al die opvattingen is in een aantal jaren overleg van maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en overheid een eigen Nederlandse standaard, BRL (beoordelingsrichtlijn), ontwikkeld van wat duurzaam bosbeheer is. Daarbij is ook een systeem bedacht aan de hand waarvan kan worden getoetst of al bestaande certificeringssystemen (PEFC, FSC, CSA, SFI, MTCC e.d.)

voldoen aan deze standaard. Op dit moment wordt door een toetsingscommissie bij een aantal van die systemen in verschillende landen gekeken of de bedachte werkwijze ook werkt in de praktijk.

Als de systematiek goed is, wordt het leven van de inkopende en voorschrijvende ambtenaar een stuk makkelijker. Hij/zij hoeft zich niet meer te verdiepen in verschillen en overeenkomsten van certificaten, maar alleen nog maar te vragen naar 'BRL-hout'. Het rijk heeft daaraan sterk behoefte omdat het onmogelijk is zich aan één bepaald certificaat te verbinden en er een initiatief is om vanaf 2010 het principe van duurzaam inkopen ook voor hout in te voeren. Het ligt in de bedoeling dat ook lagere overheden dan die gedragslijn zullen volgen. De uitkomst van de toetsing kan ook nog aanleiding zijn om de werkwijze iets aan te passen om aansluiting met andere lidstaten te houden. Ook daar wordt gewerkt aan het handen en voeten geven aan het begrip duurzaam inkopen voor hout. Een echte beëindiging van discussies zal wel niet zo makkelijk zijn, maar de bevindingen van de commissie worden dit jaar verwacht.

Nederlands hout met certificaat

In het Nederlandse bosbeheer is vooralsnog alleen sprake van het FSC-certificaat, dat de toets waarschijnlijk wel zal doorstaan. Op dit moment is van het bosbezit van grotere boseigenaren (meer dan 5 hectare) ruim 50% gecertificeerd, zowel individueel als via een groepsformule. Dat betekent dat de andere helft van deze categorie en daarbovenop nog alle kleine bosbezittingen niet zijn gecertificeerd, samen toch zo'n 200.000 hectare!

Uit het gecertificeerde bos komt in principe natuurlijk alleen maar hout dat het predikaat 'duurzaam geproduceerd' verdient. De praktijk is hier weerbarstiger dan de leer. In 2005 werd er niet meer dan 11.200 m³ gezaagd hout en 7300 m³ paalhout met certificaat aan de markt gebracht. Hoeveel gecertificeerd Nederlands hout er als gecertificeerd plaatmateriaal terugkwam op de Nederlandse markt is niet goed te herleiden. De hoeveelheid papier dat met certificaat op de markt komt en Nederlands hout bevat is verwaarloosbaar.

Niet gecertificeerd een probleem?

Je kunt uitgebreide discussie voeren over het vooralsnog geringe marktsucces van gecertificeerd Nederlands hout. Uiteindelijk gaat het

daarbij natuurlijk om de consument: die beslist bij een keuze uit twee technische gelijke producten voor gecertificeerd of oncertificeerd. Prijs is dan al snel een doorslaggevende factor. Het behalen van een meerprijs voor certificering blijkt in de praktijk niet mee te vallen. Dat is dan ook de verklaring dat bij de inkoop van rondhout van de bouseigenaar niet gemakkelijk de begrijpelijke vraag naar een meerprijs wordt gehonoreerd. Het hout uit het gecertificeerde bos komt dan alsnog zonder certificaat aan de markt. De bouseigenaar ziet daardoor te weinig terug van de kosten die hij maakte om gecertificeerd te zijn.

Deze situatie kan snel veranderen zodra belangrijke afzetmarkten voor Nederlands hout de eis stellen dat er alleen nog maar gecertificeerd materiaal wordt geaccepteerd. De overheidsbeweging naar duurzaam inkopen speelt daarbij zeker ook een rol. Of dat dan betekent dat er een meerprijs wordt betaald of dat het betekent dat (rond)hout zonder certificaat een lagere prijs krijgt valt moeilijk te voorspellen. In dat laatste geval is certificering vooral een 'licence to operate' geworden, een bewijs van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Hout als biomassa ook duurzaam?

In het streven naar een meer duurzame energievoorziening - u weet wel, Kyoto, Al Gore, Europese Commissie - speelt naast wind, zon en water ook biomassa een belangrijke rol. Geen duurzame energie zonder duurzame brandstof. Niet anders dan bij hout en papier. Er was al een discussie over de duurzaamheid van de inzet van palmolie en de concurrentie met voedselgewassen. Mede naar aanleiding daarvan is de commissie Cramer (de huidige milieuminister) in 2006 begonnen met het opstellen van duurzaamheidscriteria voor allerlei soorten biomassastromen. Het rapport verkeert nu in zijn eindfase. Het zou vreemd zijn als voor houtige biomassa andere duurzaamheidseisen gehanteerd gaan worden dan voor hout waarvan kranten, planken en platen worden gemaakt. Het hele certificeringidee berust immers op (uiteindelijk) zorgen over de duurzaamheid van het bosbeheer. Wanneer de voorspelde noodzakelijke toename van hout als biomassa echt realiteit wordt in de komende tien tot dertig jaar, zal er ook vanuit die afzetmarkt vraag komen naar gecertificeerde grondstof uit ook het Nederlandse bos.

Stadshout, plattelandshout, gecontroleerd hout, conversiebos.....

De drive om 'goed hout' te gebruiken is vooral voortgekomen uit internationale zorg over bosbeheer en bosinstandhouding. Daaraan ontsnapt ook Nederland en Nederlands bosbeheer niet. Maar de industrie die Nederlands hout uit bos verwerkt neemt ook grote hoeveelheden hout in die afkomstig is uit weg- en grensbeplantingen, stadsparken, particuliere tuinen en andere niet-bos herkomst. Die realiteit wordt door de certificeringssystemen onder ogen gezien. Vooralsnog wordt er gewerkt met een verklaring dat het hout legaal geoogst moet zijn en dan kan het in het systeem meelopen. 'Legaal geoogst' is bijna alle hout in Nederland wel omdat bijna geen boom gekapt kan worden zonder vergunning. Maar er zijn toch ook nog wel een paar lastige situaties die om oplossing vragen. Hoe zit het met hout afkomstig van bosomvormingen? Gecertificeerd bos dat wordt omgevormd in het kader van wegeaanleg, een uitbreidingsplan, een heide, zandverstuiving zal wel legaal hout opleveren (dat wil zeggen als de volgens de Boswet vereiste compensatie is gerealiseerd). Maar of dat hout, dat afkomstig is uit zo'n bosconversie nou ook onder certificaat op de markt kan komen? In de tropen geldt toch vrij algemeen dat conversiebos geen duurzaam geproduceerd hout oplevert.

Afgezaagd maar nog lang niet doorgezaagd

Al met al is er nog maar een gering aandeel aan Nederlands bos dat onder certificaat valt, een beperkt aandeel aan hout met certificaat in de markt, maar zijn er wel de overheidsambities van duurzaam inkopen en de trend van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het ziet er dus naar uit dat de bouseigenaar en de houtverwerkende industrie, met inbegrip van de energiesector, de komende jaren samen nog wel aan de zaag zullen blijven staan trekken. ♦

Inschrijvingsperiode KNBV excursie Tsjechië 2007: 1 tot 31 mei 2007

De Commissie Buitenland van de KNBV organiseert van 12 tot en met 16 september een excursie naar het Sumava gebergte in Tsjechië. We hebben inmiddels een zeer enthousiaste uitnodiging ontvangen van de directeur van het park. Ook is er een brede belangstelling voor deelname gebleken: eind maart waren al 37 belangstellenden geregistreerd. Dat betekent dat er nog maar enkele plaatsen beschikbaar zijn! Meldt u zich snel aan bij de secretaris van de Commissie Buitenland: Jeannette van Rijsoort: j.vanrijsoort@bosgroepen.nl of Postbus 8187, 6710 AD Ede.

De excursie is in de eerste instantie bedoeld voor KNBV-leden, maar ook leden van de Vereniging Tropische Bossen en mogelijk andere geïnteresseerden kunnen deelnemen. Op 26 april is vanaf 19.30 uur de informatieavond op het kantoor van de PPG, de Klomp 5, De Klomp (voor routebeschrijving zie www.grondbezit.nl). Op deze avond zal het programma en de organisatie verder worden toegelicht. Iedereen is welkom om zich op deze avond te laten informeren over deze interessante excursie! Geef u zich van te voren even op bij de secretaris van de Commissie.